

Landsbyernes Historie

Af Aarhus Kommunes 250.000 indbyggere bor en ikke uvæsentlig del i landsbyer. I alt er der i dag ca. 100 landsbyer i Kommunen. De er forskellige på mange punkter, men fælles for dem er, at de har rod i en ældre bosætnings- og produktionsform. De fleste er oprindeligt anlagt som landbrugsbyer. I over 1.000 år har de udgjort rammerne om landbefolkningens bosætning og produktion.

Landsbyernes opståen

Gennem arkæologiske udgravninger foretaget i de senere år over hele landet har man kunnet påvise, at der i jernalderen, omkring Kristi fødsel, opstod utallige landsbyer i Danmark. Derved blev landet lige så tæt bebygget, som det er i dag. Af ukendte årsager forsvandt flere af disse landsbyer igen i tiden omkring 400 e. Kr., da landbrugsdriften blev samlet i nogle færre større landsbyer.

En ny bølge af landsbygrundlæggelser satte imidlertid ind ved vikingetidens begyndelse omkring år 800. Og et øget behov for mere agerjord medførte, at der i perioden 100-1200 yderligere opstod mange mindre aflæggerlandsbyer, de såkaldte torp-byer. Dermed havde Danmark stort set fået de landsbyer, vi kender i dag, selv om der i 1300-årene var kriser og epidemier, som den sorte død, der bogstaveligt talt lagde mange landsbyer øde for stedse. Stednavneforskere kan fortælle, at landsbynavne med endelserne -um, -ing, -lev, -løse og -sted hovedsagelig tilhører jernalderen, mens landsbyer med navneendelserne -by, -tofte, -bølle og -torp (i nutidsskandinaviske -rup) hører til i vikingetiden og tidlig middelalder. Man kan dog ikke inde i de landsbyer, der bærer jernalderens navnetyper, grave ned og påvise jernalderbebyggelsen, for i den ældste tid flyttede landsbyerne hele tiden lidt rundt inden for marksystemet. Først omkring år 1000 vokser landsbyerne så at sige fast og bliver liggende på samme sted helt frem til vore dage. I nogle af dem blev der omkring år 1200 bygget stenkirker, som stadig står.

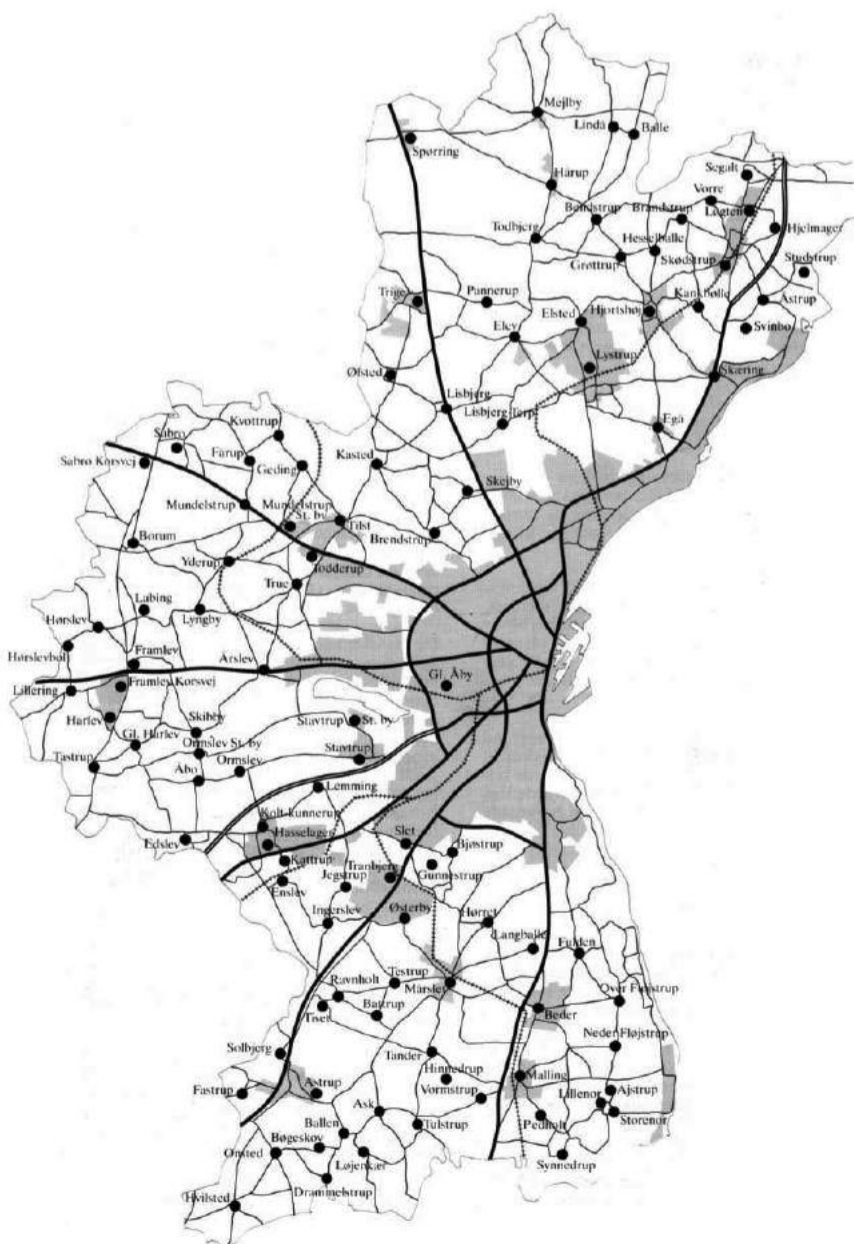
Omkring Århus har man flere steder ved arkæologiske udgravninger kunnet påvise sporene af jernalderens landsbyfase tæt ved den nuværende landsby. Der er f.eks. tilfældet ved Noring, Søften og Tilst, hvor man har afdækket huse fra den ældre jernalder. Lige nord for Lisbjerg har man også fundet store gravpladser fra jernalderen, som må betyde, at landsbyen oprindeligt lå i dette område. Inde i det nuværende Lisbjerg er der blevet frilagd spor af en stormandsgård fra 1000-årene, som med huse og hegn engang har strakt sig rundt om kirken. Oprindeligt har her nok stået en trækirke tilhørende den fornemme gård.

Blandt eksempler på uddøde landsbyer skal nævnes Todderup, hvor man nu har fundet rester af en lille landsby fra 1200- eller 1300-årene. Det må være udflytterlandsbyen Todderup, der kendes fra de skriftlige kilder i 1320, men som ellers døde bort, formodentlig på grund af de nævnte kriser i 1300-årene. Det samme er sikkert også tilfældet ved Holmstrup. Kun stednavnene har levet videre til vore dage. På tilsvarende måde kan man også visse steder finde rester af de landsbykirker, som efter reformationen i 1500-årene eller svenskekrigenes hærgen i 1600-årene måtte opgives. Dette er således tilfældet i Skjolddelev, og midt i True findes undertiden grave tilhørende den forsvundne kirke og kirkegård.

Udover at landsbyerne i dag udgør et alternativt bo- og erhvervmiljø, mange finder attraktivt, fortæller de således også om en bosætningsform og en produktionsform, som langt op i det 20. århundrede var landets vigtigste.

Landsbyernes omdannelse

Selv om der stadig er tydelige rester af den oprindelige struktur i mange landsbyer, har alle landsbyerne dog gennemgået forholdsvis omfattende forandringer.

Landsbyerne i Aarhus kommune

Rester af landsbybebyggelse fra vikingetiden funder det nuværende Lisbjerg. Fordeling og drift af landsbyens jord var oprindeligt et fælles foretagende. Jorden var delt ud i mange mindre åse. Åsene deltes i lange smalle agre. Hver gård fik et antal agre. Systemet bevirkede, at en gårds agre kunne ligge meget spredt, og at driften var fælles. I løbet af middelalderen blev de fleste bønder underlagt en herremand, en kirke eller et kloster. F.eks. hørte bønderne i True under Marselisborg og Lyngbygård, som de skulle betale skat til og arbejde for. I denne periode blev bøndernes levevilkår stadig dårligere. Jorden blev udpint, og produktiviteten faldt.

Landboreformer og ændret jordfordeling

Det var på denne baggrund, at der i slutningen af 1700-tallet blev gennemført en række landboreformer. De indebar bl.a., at jorden blev udskiftet fra fællesskabet og samlet i enheder, der lå i direkte tilknytning til den enkelte bondes bygninger. Desuden blev afhængigheden af godserne søgt reduceret. Stavnsbåndet blev ophævet i 1788.

Udflytning af gårde

I forbindelse med udskiftningen af landsbyjorden blev mange gårde flyttet ud fra landsbyerne, således at de blev centralt placeret i forhold til jorden.

Stjerneudskiftning

Flere steder valgte man dog en udskiftningsform, der bevarede den sluttede landsby, den såkaldte stjerneudskiftning. Landsbyjorden deltes, så skellene strålede stjerneformet ud fra landsbyen. Hver gård kom til at ligge i spidsen af et kileformet jordstykke. True er et typisk eksempel på en fortellandsby, der er blevet stjerneudstykket, og hvor de fleste af gårdene er blevet liggende i landsbyen. Det gamle fælles-areal, fortængen, kan stadig ses, selv om den efterhånden er blevet bebygget.

Landsbyernes struktur og form

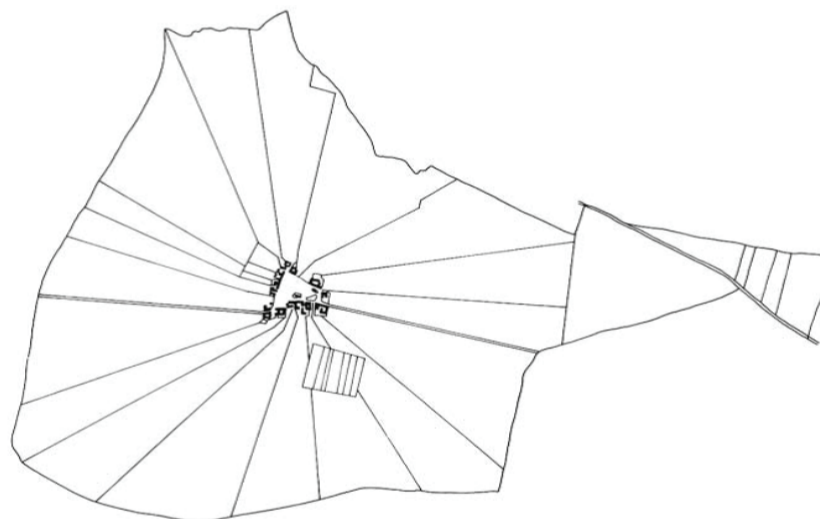
Landsbyernes placering og form var udsprunget af landbrugsdriften og de lokale geografiske forhold.

På den relativt frugtbare jord i Århus Kommune er der i dag kun få tilfælde over 3 km mellem landsbyer. I mange tilfælde er der under 2 km.

Indtil 1300-tallet voksede antallet af landsbyer. Jævnt spredt over hele kommunen lå de som små selvstændige samfund, adskilt fra hinanden af skove og overdrev og kun forbundet af et spinkelt vejnet.

De forhold, som har haft indflydelse på landsbyernes form, er især terræn- og vejforhold.

Sammen med de forhold, der er affødt af produktionen, udspringer 2 hovedtyper: Fortebyen og Vejbyen, der kan optræde i en række undertyper.

True omkring år 1800. Eksempel på en stjerneudstykket forteby.

Fra Landsbyernes bevaring – en vejledning
Århus Kommune, Magistratens 2. Afdeling

Landsbyerne er stadig fyldt med historie om udviklingen i bosætningen og landbruget omkring Aarhus.

Landsbyturene

Foreningen for Bykultur i Aarhus har de sidste par år sat fokus på landsbyerne i Aarhus Kommune, med en række på fire spændende busture, hvor vi har været rundt og set landsbyerne i Syd, Vest, Nordvest og Nordøst.

Landsbyerne afspejler i dag med stor variation, konsekvensen af de seneste årtiers urbanisering og centralisering i Aarhus Kommune. Nogle landsbyer er derfor velbevarede og står som intakte landbymiljøer drevet af lokale ildsjæle, andre er kraftigt ombyggede og domineret af nyere parcelhusbebyggelse, mens andre igen står triste, misligholdte med svigtende indbyggertal.

På turene har vi både hørt om landsbyernes historie, set hvordan de har udviklet sig og ikke mindst, diskuteret deres fremtid, som en vigtig del af kommunens levende kulturarv. For hvordan ser det egentlig ud med bevaringsindsatsen og sikringen af bo kvaliteterne i landsbyerne, og kan vi som forening være med til at sætte temaet på den politiske dagsorden?

Turene giver kort og godt et indtryk af den meget store variation, der ligger i Kommunen med snart voldsom by-fortætning og snart landsbyer, der får lov til at forfalde, fordi det er uøkonomisk at servicere her med skoler, sportsfaciliteter og kollektiv transport.

Todbjerg rejser var vores faste ledsager på turene. Det var imponerende at følge de dygtige chauffører manøvrere på de små og ufremkommelige veje! Alt i alt har vi kørt ca. 400 km rundt i Kommunen.

Kaffe og kage ved Lyngbygaard Golfcenter

Oplæg om "Fra stald til bolig" projektet i Mårslet

Vandretur til Todbjergtårnet med fantastisk udsigt over landskabet.

Todbjerg Tårnet er et observationstårn beliggende på den 103 m høje Møllebakke udenfor landsbyen Todbjerg nord for Aarhus. Fra tårnets top er der vid udsigt til alle sider: Blandt andet til Helgenæs, Mols bjerge, Aarhus Bugten og i godt vejr helt til Samsø. Der er også et fint kig ud over landsbyen Todbjerg, hvor især den hvidkalkede kirke, Todbjerg kirke, falder i øjnene. En gammel mølle og senere en varde blev afløst af det nuværende tårn bygget for penge indsamlet i Todbjerg sogn i 1926. Et tårnlaug har siden passet på tårnet og sørget for den nødvendige vedligeholdelse af bygningsværket.

Mejlby-Tapetet 68 middelalderlige billeder af Jesu liv og de tilsvarende gammeltestamentlige typologier. Hver onsdag formiddag i tre år i starten af 2000-tallet har 25 damer mødtes i en broderiklub, som nu er resulteret i, at Bayeux-tapetet, et fornemt broderet vægtæppe fra den franske middelalder, har fået et moderne, dansk sidestykke. Om end i lidt andre mål og med lidt anderledes motiver. Mejlby-Tapetet hedder det færdiggjorte vægtæppe, der er ni meter langt og en meter højt. Mejlby-Tapetet er broderet med 34 billeder af Jesu liv samt 34 tilsvarende billeder fra det Gamle Testamente.

Borum Eshøj tilhører gruppen af stormandshøje fra den ældre bronzealder omkring 1.400 f.Kr., og fra dens tre egekistegrave stammer nogle af verdens fineste fund fra bronzealderen. Den oprindeligt ca. 38 x 9 m store gravhøj ligger næsten 100 m over havet nordvest for Århus, og har en både klassisk og tragisk - men også spændende - fundhistorie, som siden 1988 er suppleret med nye udgravninger og rekonstruktioner.

Bering Valgmenighed Grundtvigianerne gik i slutningen af 1800-tallet sammen om at stifte en valgmenighed med Jørgen Teilmann som præst. I løbet af få år stod kirke, præstegård og kirkegård klar. (Og i 1881 også forsamlingshus). Valgmenigheden blev sammen med Testrup Højskole midtpunkt for århussegnens og Østjyllands grundtvigianisme med medlemmer fra 83 sogne og med kontakter til personer og kredse lokalt og på landsplan. Afgørende var navnlig den tætte forbindelse til "filialerne" i Møllerup, Århus, Odder og Them. Også i dag foregår masser af aktiviteter omkring kirke og forsamlingshus. Bering Valgmenighed er funderet på N.F.S. Grundtvigs tanker bl.a. om et oplyst, frit og åbent menneskesyn, gensidig tillid og samvær i godt og muntret fællesskab.

Tarskov Mølle En af flere vandmøller ved Aarhus å. At byde velkommen til Tarskov Mølle, den næsten 300 år gamle fredede mølle gård, er en ære i sig selv. Gården emmer af historie og er bygget af slotstømmer fra det nedrevne Skanderborg Slot, det er derfor det bedste fra fortiden og nutiden, der nu danner ramme om de idylliske og fredfyldte omgivelser vest for Aarhus.

Præstegården i Astrup Den fredede præstegård har været under en gennemgribende renovering. En meget imponerende bindingsværksbygning.

Kasted Kirke Rammen om det hele er den lille hyggelige kirke, som er unik ved det, at den som den ene af bare to kirker i hele landet er uden elektricitet i lysekronerne. Hele kirken er oplyst af stearinlys.

Balshøje, Lindå høje Fra Mejlby "går det op i højderne" mod landsbyen Lindå og videre mod Lindå høje og Balshøje. Her stopper bussen på et udsigtspunkt med et fantastisk udsigtspunkt mod syd og vest. Vi ser tydeligt Todbjergtårnet, og Århus tager sig rigtig godt ud i det fjerne, klædt i forårsgrønt. Vi kan også få et flot udsyn mod Aarhus-bugten. I det hele taget er der talrige (ukendte) udsigtspunkter i Aarhus Kommune.

Fattiggården Kukstrup På vej mod Skæring tog vi en afstikker ind på den gamle fattiggård og senere alderdomsasyll. Rådmand for sociale områder fra 1971-1993, Jens Arbjerg Pedersen, var i sin tid med til at etablere beskæftigelsesprojekter herude for Aarhus Kommune. I dag hører Aarhus Planteskole til her. Planteskolen fungerer også som et afprøvningssted for Jobcenter Aarhus.

Andelssamfundet i Hjortshøj I Hjortshøj besøger vi Andelssamfundet, som jo bygger på et socialt og bæredygtigt grundlag og har mange eksperimenterende huse opført i forskellige materialer. Vi fik en spændende rundvisning til fods rundt i området af arkitekten Lise Reinholdt.

Mejlbytapetet

Todbjergtårnet

Ved Borum Eshøj

Kirken i Bering

Astrup Præstegård

Kirken i Kasted

Fattiggården i Kukstrup

Andelssamfundet i Hjortshøj

Landsbyernes udfordringer

Kommuneplanforslaget i 2017:

Ved fremlæggelsen pointerede Kristian Würtz, at der i kommuneplanforslaget skal tages hensyn til, at forstæder og bysamfund har forskellige identiteter, som skal bevares. "De skal have mulighed for at bygge på de styrker, de har, og have lov til at udvikle sig i forskellige retninger. Netop ud fra en tankegang om at bygge på lokalsamfundenes styrker, så kan vi også få nogle mere spændende steder at bo.

Der kan være helt bestemte grunde til, at folk bosætter sig eller bor i Hjortshøj eller i Tranbjerg, og det må gerne være sådan, at man forbinder en forstad med nogle bestemte kvaliteter. Derfor har vi også lagt det ud til de enkelte fællesråd at lave mere kvalitative lokalsamfundsbeskrivelser. Netop ud fra en tankegang om at bygge på lokalsamfundenes styrker, så kan vi også få nogle mere spændende steder at bo.»

Ifølge rådmanden har mange i debatten om planstrategi givet udtryk for, at de gerne ser forstæder med flere funktioner og kvaliteter og en mere varieret sammensætning af boligtyper. »Det handler ikke bare om at smække ekstra kvadratmeter op i form af lejligheder eller rækkehuse uden tanke for, hvor man er i kommunen. Der er forskel på, om det er i Skødstrup eller Harlev, Beder eller Mårslet, at man skal udvikle byen,« siger Kristian Würtz.

Efter planen skal Aarhus vokse til en storby med 450.000 indbyggere og 250.000 arbejdspladser. En væsentlig pointe med kommuneplanforslaget er, at de mange boliger, til de nye borgere, i alt væsentligt skal bygges i de eksisterende byområder og ikke ved at inddrage mere areal.

Foreningen for Bykulturs kommentar...

"I Kommuneplanforslaget er der lagt vægt på, at fortætte indenfor eksisterende byzone, mens kommunens mange landsbyer slet ikke indgår som en aktiv del af fremtidens Aarhus. I dag flytter man som århusianer hellere til nabokommunerne end til en af de mange landsbyer i nærområdet, hvilket kun forværrer problemet med pendlertrafikken og den stigende forarmelse af vores mange fine landsbysamfund. Modsat den tætte by, kan landsbyerne nemlig bidrage med anderledes byidentiteter samt fremme diversiteten og kvaliteten i den nye storby. Ved at gentænke landsbyerne i fremtidens Aarhus, kan man både bevare de kulturhistorisk spændende miljøer og tiltrække nye beboere, der netop søger nærhed til natur, aktive fællesskaber og et større frirum end den tætte by kan tilbyde."

Læs hele høringsvaret på foreningens hjemmeside www.bykultur.dk

Unge flytter ind, familier flytter ud

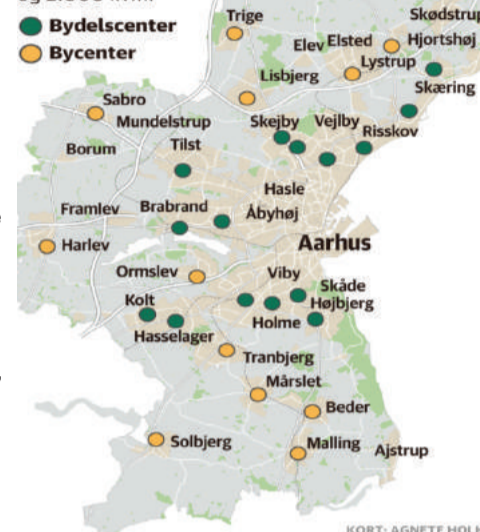
I alt er der 73.117 personer, der er flyttet ud af Aarhus Kommune og hen til en anden østjyske kommune i årene 2006-2016, viser tal fra Danmarks Statistik. I samme periode er der dog også 63.565 personer, der er flyttet den anden vej. Dermed bliver det samlede regnskab i kampen om at lokke folk fra Aarhus, at de ni østjyske kommuner har fået et plus på lige godt 10.000 personer på ti år. Flere af de østjyske kommuner har satset massivt på at lokke familier ud af Aarhus og over på deres side af kommunegrænsen.

For ifølge fremtidsforsker Jesper Bo Jensen fra Center for Fremtidsforskning, så er der stor forskel på en flytning til og fra Aarhus. Vi har set en kraftig tilflytning til Aarhus af unge studerende i løbet af krisen, og fraflytningen af nystiftede familier er samtidig blevet mindre, siger han og uddyber: - "Men folk er ikke længere så bange for at flytte, og samtidig stiger priserne markant i Aarhus, så flere folk flytter nu væk fra byen. Børnefamilier flytter ikke efter de kulturelle tilbud, men rykker sig derhen, hvor hverdagen med skole, indkøb og transport fungerer bedst for dem - og så gerne tæt på noget.

- Ellers er de bestemt en udflugt værd!

Her skal der skabes mere liv

Uden for ringvejen er der 29 bydelscentre, som rådmand Kristian Würtz gerne vil styrke med flere funktioner og mere byidentitet. Butiksstørrelserne i hhv. centre og som enkeltstående butikker er fastlagt i planloven. I city samt by- og bydelscentre kan der indrettes dagligvare- og udvalgsvarebutikker med butiksarealer på op til hhv. 3.500 kvm og 2.000 kvm.

Til salg...

Støj og lugt...

Tomme bygninger...

Forladt...

Funktionstømt...

Trods få kilometers afstand til Aarhus Centrum er landsbyerne ofte præget af beboerflugt. Kan der gøres noget for at vende udviklingen og gøre landsbyerne attraktive som boligområder?

Landsbyer og bevaringsværdier

Enhver helhed, ethvert kulturmiljø – og enhver landsby har sin egen historie og forudsætninger. Landsbyens forudsætninger er væsentlige for at kunne forstå, hvorfor byen ser ud, som den gør i dag og hvilke bevaringsværdier, den rummer. Man kan vælge at tage hensyn til disse bevaringsværdier og historiske spor – og man kan vælge at se bort fra dem - det handler om, hvad formålet er med udviklingen af byen. Men uden en kulturhistorisk viden om forudsætningerne kan man ikke vælge på et sagligt grundlag. Man skal vide, hvad man vælger til og fra – og hvorfor. Landsbyens identitet kan være synlig som en fortælling blandt folk – eller den kan være usynlig, hvis der ikke er en fælles bevidsthed om landsbyens værdier eller historie. Man kommer til at tænke på de kloge ord fra vores tidligere borgmester i Aarhus, Bernhard Jensen: "Forny og Bevar".

Hverdag med skole, indkøb, fritidsaktiviteter og transport

Det er vigtigt, at der også er fokus på god infrastruktur i landsbyerne og forstæderne omkring Aarhus. Her bor mange, som arbejder i byen og som hver dag skal frem og tilbage, måske forbi børnehaven og supermarked inden man ramme hjemmet. Kommunen skal kunne levere forhold, der gør det lettere for de mange, som ikke bor i byen, men som hver dag skal frem og tilbage. I takt med at Aarhus udvikler sig som by vil antallet af borgere i kommunen vokse. Byen udvikler sig, og vil i fremtiden vokse sig længere ud mod forstæderne, derfor skal man tænkelangsigtet og udvikle lokalplaner med blik for netop infrastruktur, grønne arealer samt attraktive områder, hvor det bliver muligt for alle typer af borgere at få en passende bolig. Det er vigtigt, at der indtænkes forhold, der tiltrækker borgere, såsom skoler, institutioner, legepladser, grønne arealer og lign. Disse samlingspunkter er her borgerne kan mødes. På samlingsstederne opstår fællesskaberne. Der skal udvikles lokalplaner med fokus på mangfoldighed, det giver samhørighed, sammenhængskraft og forståelse for hinanden

Men infrastruktur kan også medføre problemer....Hvem vil bo i nærheden af motorvej eller vindmøller? ...eller svinefarme?

Rod eller virkelyst...

Landsbyerne rummer rige muligheder for alternative bosætningsformer med dyrehold og hobbylandbrug, frugtplantage eller andre bierhverv i tilknytning til naturen. I nogle landsbyer kan der være plads til at drive håndværksvirksomheder og fylde lidt mere, end i en større by. Grænsen mellem rod og virkelyst afhænger af den enkelte landsbys værdier og traditioner. I nogle landsbyer er uorden og et spraglet gadebillede tegn på initiativ og virkelyst, der danner ramme om driftige iværksættere. Andre steder trænger der virkelig til at blive ryddet op!

Forfald og manglende istandsættelse

Landsbyudvikling kan også handle om kvalitativ vækst i form af nedrivning af de dårligste huse og istandsættelse af de tilbageværende. Udgangspunktet for kommunen kan være en målsætning om at have landsbyer, som er attraktive i forhold til fremtidig bosætning. Derfor bør kommunen identificere landsbyernes kvaliteter og muligheder, og afklare forventningerne til landsbyens fremtid med de lokale beboere.

Det er svære udfordringer!

Giv os gerne dine input på tavlen til højre

Landsby - løsninger

Vi vil gerne bo på landet - hvis det er tæt på en større by

Det går rigtig fint med at sælge grunde i de mindre bysamfund, særligt hvis der er en stor naboby.

Tendensen med, at der er ved at komme mere gang i de mindre byer, bliver bekræftet af formanden for Landdistrikternes Fællesråd. Der er en interesse for at blive en del af landsby-kulturen og rykke væk fra de største byer, siger Steffen Damsgaard. Men selvom folk flytter væk fra de større byer, så spiller de store byer stadig en væsentlig rolle, når rammen for familielivet skal vælges. -Udviklingen går stærkest langs det østjyske bybånd og i Trekantområdet. Folk vil måske ikke bo i selve byen, men vil stadig gerne drage nytte og fordel af arbejdspladser og de tilbud, der er i byen, siger Steffen Damsgaard.

Afgørende for det gode fællesskab og sammenhold i landsbyen...

På vore landsbyture i Foreningen for Bykultur i Aarhus har vi set og hørt om både gode og dårlige eksempler på sammenhold i de eksisterende landsbyer. Vi har blandt andet hørt, at de unge tilflyttere har så travlt med børn, karriere etc., og vi har også hørt at de gamle beboere holder sig for sig selv. Men der er én ting, der går igen i alle de landsbyer, hvor sammenhold og fællesskab fungerer og tingene blomstrer. Det er, at der både blandt de gamle beboere og blandt tilflytterne er ildsjæle/initiativtagere, som virkelig brænder for at tingene skal lykkes. De påtager sig også personligt et stort arbejde for fællesskabets skyld. Måske kunne man fra Kommunens side gøre noget for at stimulere og påskønne denne udvikling?

Udnytte det bestående:

Unge familier skal sparke liv i gårdene på landet: Bofællesskaber er løsningen. Traktoren og ploven skal byttes ud med børnefamilier på tomme gårde på landet. Ildsjælene har fået 288.000 kroner fra landdistriktspuljen til at udvikle en ide om, at skabe bofællesskaber i de gamle landbrugsbygninger. Planen er at bygge meget små boliger med store fællesarealer. "Vi er nødt til at værne om værdierne i landsbyerne og den kultur, der ligger i landsbyerne. Gårdene vidner om en tid, hvor gårdene var drivkraften også økonomisk i de her små landsbyer", mener Bodil Knutz fra Sønder Bjert ved Kolding. Hun er med til at udvikle en idé om at skabe liv i de gamle gårde på landet.

Et eksempel på en ny landsby: Årslev Fælled

I Årslev 8 km vest for Rådhuspladsen i Aarhus vil vi skabe et grønt åndehul for Aarhus. Ved at genopbygge naturen og transformere nuværende produktionsmarker til en smuk og autentisk fælled, kan vi udvikle Årslev og sikre en rekreativ udvikling af storbyen Aarhus. Boligudviklingen vil støtte op om planstrategien for Aarhus, så projektet bidrager til byens udvikling. Årslev er i forvejen en levende by, hvor nye boformer, deleordninger, bæredygtig omstilling og meget andet kan prøves af længe inden, der bygges. Og vi er allerede i gang..

Studerende fra Aarhus Arkitektskole gentænker livet på landet.

Mere end 50 borgere mødte op den 17. marts 2017, da studerende fra Arkitektskolen Aarhus inviterede til debatmøde i Barrit Sognegård om fremtidens landområder – hvordan kan de gøres mere attraktive? Både for de nuværende borgere og for at tiltrække nye. For trods beboernes glæde ved områdets natur, de åbne vidder, skovene og nærheden til vandet, er der brug for forbedringer. Nogle af konklusionerne fra deres projekt var:

- behov for mødesteder til områdets unge
- behov for hjælp til de ældre, så de kan blive boende
- behov flere og mere varierede boligtyper, ikke mindst lejeboliger
- behov for at få faldefærdige huse revet ned.

Fællesskab til og fra, når vi har lyst...

Siden slutningen af 1970'erne er der kommet kollektiver, bofællesskaber og små selvforsynende landsbyer til rundt omkring i hele Danmark. Men der er stadig behov for at tænke anderledes, end den måde de fleste lever på i dag. - Det siger noget om, hvor presset vi er – vi lægger meget energi på arbejdsmarkedet, fortæller Mette Mechlenborg, som er forsker ved SBI – By, bolig og ejendom hos Aalborg Universitet, til TV2 OJ. Fællesskabet er nøgleordet. Men der er forskel på, hvordan vi vil bryde ud af rammerne i dag i forhold til for 40 år siden. - Privatlivet er stadig helligt. Det skal ikke nedbrydes som i 70'erne. Det, det handler om i dag, når man snakker fællesskab – ikke så meget politisk, men et ønske om at komme hjem til sin bolig og dele fritid, hverdag, afhentning af børn, lave bål og mad sammen, siger Mette Mechlenborg. Men det er samtidig noget, vi gerne selv vil styre, fortæller Mette Mechlenborg. - Det er noget, vi gerne vil vælge til, når vi har brug for det. Vi vil stadig kunne trække os tilbage, når vi ikke vil være en del af det.

Flere vælger et simpelt liv

Der vokser hele tiden nye fællesskaber og økosamfund op i Østjylland. Lige nu er der 10 økosamfund i Østjylland, som er medlem af Foreningen for Økosamfund. Så sent som i fjor kom der to nye med. De alternative boformer har forskellige begreber - store kollektiver, bofællesskaber og små andelslandsbyer. Fællesskaberne er bygget op forskelligt, men de bryder alle med den gængse måde at leve sammen på og har fokus på bæredygtighed.

Landsbyklynger

I mange landsbyer bliver der færre indbyggere, hallen står tom og købmanden drejer nøglen om. Men nu spirer såkaldte landsbyklynger frem. De viser nye veje til, hvordan livet kan sikres i landsbyerne.

Omkring 1,2 millioner mennesker bor i landdistrikterne og de små byer i Danmark. Tallet har været faldende over de sidste 40 år, men det er stadig omkring hver femte dansker, der bor uden for de fire største byer. I Realdania vil vi være med til at styrke livet på landet i Danmark. Danskerne skal fortsat kunne besøge og leve aktive og gode liv i landsbyerne – også selvom landdistrikterne er under forandring, og købmanden drejer nøglen om. Derfor satte vi i 2015 - og sammen med DGI - gang i fem pilotprojekter, der skulle vise om såkaldte landsbyklynger kan være med til at skabe en positiv udvikling i landsbyerne.

I en landsbyklynge finder flere landsbyer sammen i et nyt fællesskab, og byerne og deres borgere samles om, deler og fordeler alt fra identitet og institutioner til foreninger og rekreative tilbud. I en landsbyklynge er det måske ikke alle landsbyer, der kan beholde deres hal – til gengæld kan landsbyerne til sammen igen stille hold.

De fem pilotprojekter har i løbet af 2016 vist, at landsbyklyngerne står stærkere sammen. I landsbyklyngerne bruger landsbyerne hinandens styrker til at udvikle den enkelte landsby og hele klyngen. En evaluering af pilotprojekterne blandt landsbyklyngernes styregruppemedlemmer viser at projektet har styrket lokalsamfundenes evne til at samarbejde, at projektet har højnet deres evne til at se mere langsigtet på udviklingen af lokalområdet og at de vil anbefale projektet til andre lokalsamfund.

Et stille liv med naturoplevelser frem for byens støj og stress er ved at vinde frem. På landet er der billigere at bo og derfor mere overskud til at være sammen i hverdagen. Økolandsbyerne vokser i antal omkring Aarhus.

Fællesskaber og mødesteder på helt andre vilkår end i byen.

Gentænk landsbyen gennem samarbejde - mere liv og flere muligheder i den enkelte by.

